

JOAN F. MIRA

EL PROFESSOR D'HISTÒRIA

Proa

Primera edició: novembre del 2008

© 2008 Joan Francesc Mira

Drets exclusius d'aquesta edició:

Raval Edicions, SLU, Proa

Peu de la Creu, 4

08001 Barcelona

proa@grup62.com

www.proa.cat

ISBN: 978-84-8437-477-0

Dipòsit Legal: B-43.703-2008

Fotocomposició: Edilínia, SL

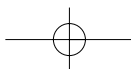
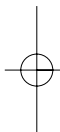
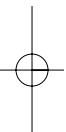
Impressió: Liberdúplex, SL

La reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment, començant-hi la reprografia i el tractament informàtic, o la distribució d'exemplars mitjançant lloguer i préstec resten rigorosament prohibides sense l'autorització escrita de l'editor i estaran sotmeses a les sancions establertes per la llei.

*Und alle Näh und alle Ferne
Befriedigt nicht die tiefbewegte Brust.*

I cap cosa, propera o llunyana,
pot satisfer l'agitació profunda del seu pit.

J. W. GOETHE, *Faust*, «Pròleg al cel»

Quan ell baixà a l'estació Facultats, línia 3 del metro de València, de totes les portes del tren eixien també estudiants vestits amb anoraks de color malva o blau o roig, amb jerseis grossos, amb caçadores de colors fosforescents, peces de roba molt curtes sobre el cos de gran part de les xiques que les duïen damunt de camisetes més curtes encara deixant a l'aire per davant mig pam de ventre i el melic amb una boleta o anelleta metàl·lica i per darrere la corba suau de l'anca i algunes entre la cintura del pantaló i la camiseta o el suèter una ratlleta negra o blanca o roja de la peça de roba més íntima, i la major part dels xics caminaven calçats amb sabatilles que a ell li semblaven massa grans i massa complicades, com si anaren no a seure en una aula o al bar o a la biblioteca sinó al gimnàs o a practicar algun esport que necessita aquest calcer tan excessiu, uns altres amb botes cordades d'aire clarament militar, per què han d'anar calçats així, d'una manera tan incongruent. Es va mirar les sabates negres i el pantaló gris, els faldons de la gavardina penjant fluixos, la cartera deforme de pell molt gastada i de color ja indefinible, el paraigua clàssic llarg i ben enrotllat, i ell també, si volguera, podria vestir-se amb bluejeans i caçadora groga, amb sabatilles de colors o amb botes, així el professor aniria vestit com els alumnes de la mateixa manera que quan

ell estudiava els alumnes anaven amb jaqueta i corbata com els professors, podria portar una motxilla verda d'excursionista en comptes de cartera de pell, redreçar bé el cos i el cap en comptes d'anar una mica encorbat, i caminar amb pas elàstic rient i parlant i corrent com aquells estudiants, que avançaven per l'andana i pel túnel i escales amunt com si hagueren de fer tard a unes classes a les quals en realitat pocs pensaven entrar, qui sap si algun d'ells sí que entraria en la seua que començava a les deu, hi faltaven poc més de vint minuts. Si alguns dies, quan el temps era fred o plujós o d'alguna manera inclement, es decidia a agafar el metro en comptes de l'autobús, superant la miqueta d'angúnia infantil que sempre li feien els túnels i el viatge subterrani, era sobretot perquè aquella estació tenia l'eixida quasi davant de l'entrada mateixa de la facultat, i així quan pujà els últims graons, quan mirà els núvols dubtant si plouria, mirà a l'esquerra els arbres ara nus de l'avinguda, va caminar a penes uns pocs metres, i ja era davant de la porta que havia travessat centenars o milers de vegades des de feia tants anys, davant dels graons d'accés entre dos jardinetes mínims amb gespa trista d'hivern i amb coníferes decoratives, dos racons entre el paviment de la vorera i el mur gris de l'edifici, tan petits que si un matí de sol s'hi asseien o es tombaven mitja dotzena d'estudiants ja no en cabia cap més damunt de l'herba. Aquell, però, era un matí rúfol i ennuvolat, l'aire era fred i humit i l'herba devia estar xopa de rosada o d'aiguatge nocturn, i per això li va semblar una mica estrany veure una parella asseguda en la gespa, mig amagada per les branques grises d'una araucària petita, girà els ulls cap al jardinet mogut per l'estranyesa, aquells dos ja devien tindre tot el cul banyat, i llavors la parella amb pantalons texans, anoracs, i motxilleta mínima a l'esquena, no eren un xic i una xica, eren dos xiques que es besaven dolçament abraçades amb els ulls tancats, i ell va continuar mirant l'escena inesperada uns pocs segons però sense aturar-se, no va veure l'esglaó que faltava

pujar, no alçà el peu, ensopegà i la punta del paraigua va xocar amb la pedra, i amb el colp i el sotrac va perdre l'equilibri i va fer encara dos o tres passos trontollant abans de caure llarg en terra i xocar amb el cap contra el vidre de la porta tancada.

Quan va obrir els ulls es va trobar estirat damunt d'un banc del vestíbul, com si s'haguera despertat vestit amb gavar-dina i tot gitat en un llit desconegut de fusta, i mirant cap amunt va veure el sostre altíssim i l'espai ample i obert del hall i tardà encara un instant a reprendre consciència del lloc sense saber encara què hi feia en aquell banc, com hi havia arribat o què havia passat, i llavors va sentir el dolor als genolls, a les mans i a un costat de la cara, el torbament, i una empleada de la consergeria li eixugava la sang de la cella amb aigua oxigenada i cotó en pèl. Després mugué una mica el cap i els ulls, i les dos xiques que havia vist besant-se li feien companyia agenollades una a cada banda del banc, li costà reconèixer-les, eren alumnes seues del curs anterior, i els va agrair amb un somriure apagat els somriures que elles li dedicaven tan prop de la seua cara endolorida. Va sentir veus suaus que li parlaven de molt a prop i alhora semblava que venien de molt lluny.

«Vinga, profe, que no ha passat res. Diga'ns alguna cosa, per favor.»

«Que li fa molt de mal?», va dir dolçament l'altra veu, i va sentir la carícia d'uns dits per la galta.

«No es moga, don Manuel, que ara li posaré una gasa i un esparadrap», digué la dona de la consergeria. «Però com ha pogut caure així?, cap a on mirava?»

«Ens mirava a nosaltres», digué una de les xiques, mirant-lo als ulls a penes a un pam de distància dels seus, i fent un ample somriure de complicitat. «Eh que sí, professor?»

Sentia un dolor molt viu al genoll dret, un dolor encés de pell rascada al palmell de la mà esquerra i un rodament de cap potser perquè havia perdut uns minuts els sentits, potser per-

què encara duraven els efectes del colp i de la commoció, i per una consciència creixent de perplexitat i també de vergonya: què contarien els estudiants que feien rogle drets al seu voltant i que amb tota certesa preguntaven què li havia passat, quina història escoltarien els companys que ho sabrien poc més tard, per les aules pel bar pels despatxos correria veloç la notícia sorprenent o increïble que el professor Manuel Salom havia caigut tan llarg com era per culpa d'una parella de xiques que es besaven al costat de la porta, que s'havia trencat una cella i hauria pogut obrir-se el cap contra els vidres, o quedar degollat en la trencadissa, imaginà, clavar-se al pit una punta tallant, i tot això, les ferides mortals, la seua sang brollant i escampant-se per terra, només per mirar un instant com un vell sàtir allà on no havia de mirar, una escena que devia ser ja tan comuna i tan insignificant, però ell no era cap sàtir ni cap voyeur fastigós, ell només havia girat uns pocs segons els ulls sense pensar, atret inconscientment per les dos xiques soles damunt de la gespa humida d'un matí fred de febrer, i havia caigut d'aquella manera grotesca, qui sap si l'accident era un senyal o un avís aquell primer dia de classe, però un avís o un senyal de què, i l'empleada després de posar-li un esparadrap a la cella li netejà les palmes de les mans enrogides i brutes de pols, la pell rascada i coent i algunes gotetes molt petites de sang, i a continuació li arromangà els pantalons fins més amunt dels genolls per netejar-li també allí les rascades vermelles, i ell es va sentir una mica indecent, exposat i ridícul. S'incorporà, com va poder, ajudat per les dos estudiants, els va dir gràcies i disculpeu i elles li van somriure encara i se n'anaren, es va palpar amb la punta dels dits l'esparadrap que cobria la cella ferida i es va passar un mocador pel front, no hi quedava cap taca ni cap rastre de sang. Recollí la cartera i el paraigua, ja no el mirava ningú, o encara no el miraven, s'alçà del banc, va donar també les gràcies a l'empleada de consergeria, travessà el hall i va pujar a poc a poc l'escala agafant-se a la barana i

coixejant; després entrà al lavabo de professors, es va rentar la mà rascada i la cara, i es va dirigir cap a l'aula sense passar pel despatx.

Pujà els dos esglaons de la tarima sentint encara el dolor al genoll, va seure darrere de la taula, i no va voler mirar els alumnes ja asseguts ni els últims que anaven entrant, passaven ja deu minuts de l'hora, que curt pot ser un accident banal o un accident fatal, ni va voler pensar si n'eren molts o pocs en aquella primera classe del segon semestre, ni fer tal com solia la primera repassada crítica de les cares, els cabells i els vestits, ni tan sols els va fer el gest habitual de silenci indicant que començava la classe. Va sentir una punxada a l'ull esquerre i que potser la parpella començava a inflamar-se, va traure de la cartera alguns papers amb notes, uns retalls de diari abundantment subratllats, dos llibres seus que no pensava fer servir, almenys no aquell primer dia, era només un ritual, i escampant els retalls i les notes però sense mirar-los, amb els ulls mig tancats com qui es concentra interiorment quan parla, o alçant-los contemplant el buit com els alça un pianista, començà la lliçó del matí, la primera del semestre, el seu concert, pensà, més o menys la mateixa melodia que els últims anys, amb variacions puntuals i lleugeres, avui amb el ritme més lent: començà doncs, parlant com qui recita un llarg poema antic que no cal llegir perquè el sap de memòria, cada any deia el mateix però llavors va sentir que parlaria com si d'algun lloc li arribara una inspiració nova, o la capacitat d'afegir-hi nous versos i glosses.

«Començarem», va dir, «preguntant-nos si es pot entendre el món, és a dir si la història dels humans és un camí que ha nascut en algun lloc original i va a algun lloc futur, si és una espiral sense fi, una sèrie de cercles o rodes que giren i giren, o si no es pot interpretar ni entendre perquè és només un garbuix de ratlles com les que fan les criatures d'un any quan els dones un llapis i un paper. Vostés si volen m'escolten i, si no,